

O.P. Jindal School, Patratu

1st Periodic Assessment-2023-24

Class – VIII

Sub. – SANSKRIT

Total No. of questions: 50

Objective questions :-20

1. कस्यां रोचमानायां सर्वं कुलं रोचते ?
i) लक्ष्म्याम् (ii) मायायाम्
iii) स्त्रियाम् (iv) विद्यायाम्
2. लुब्धस्य अर्थः कः ?
i) लोभी (ii) आलसी
iii) कंजूस (iv) चुगलचोर
3. मधुरसूक्तरसं के सृजन्ति ?
i) कुसन्त (ii) वसन्तः
iii) असन्तः (iv) सन्तः
4. कस्य यशः नश्यति ?
i) कृपणस्य (ii) नराधिपस्य
iii) लुब्धस्य (iv) पिशुनस्य
5. तद्भागधेयं पशूनाम् ?
(i) परमम् (ii) अधमम्
(iii) स्वर्गम् (iv) नरकम्
6. विषाणहीनः शब्दस्य कः अर्थः ?
i) सींग के बिना (ii) सींग में
iii) सींग से (iv) सींग के साथ
7. खादन्नपि (खादन्+अपि) शब्दस्य कः अर्थः ?
i) गाते हुए भी (ii) पीते हुए भी
iii) जाते हुए भी (iv) खाते हुए भी
8. शुद्ध रूपाणि चिनुत ?
i) सुस्वादूतोयाः (ii) सूस्वादुतोयः
iii) सुस्वादुतोयाः (iv) सुसवादूतोयाः
9. पाठानुसारेण रिक्तस्थानानि पूरयत। गुणा गुणज्ञेषु _____ भवन्ति ।
i) प्राप्य (ii) दोषाः
iii) गुणाः (iv) निगुणं
10. लुब्धस्य नश्यति _____ पिशुनस्य मैत्री ।
i) सौख्यं (ii) राज्यं
iii) धर्मः (iv) यशः

11. तद्भागधेयं परमं _____ ।
 i) नराणाम् (ii) प्राणिनाम्
 iii) पशूनाम् (iv) पक्षिणाम्
12. _____ रसं तु कटुकं मधुरं समानं ।
 i) श्रुत्वा (ii) नत्वा
 iii) खात्वा (iv) पीत्वा
13. प्रासादसिंहवत् वस्य मूर्ध्नि _____ वायसाः ।
 i) वहन्ति (ii) तिष्ठन्ति
 iii) चलन्ति (iv) खादन्ति
14. न कूपखननं _____ प्रदीप्ते वहिन्ना गृहे ।
 i) युक्तं (ii) पौरुषं
 iii) विपदाम् (iv) उपयुक्तं
15. मधुमक्षिका किं जनयति ?
 i) रसं (ii) कटुकं
 iii) माधुर्यमेव (iv) माधुर्य
16. अर्थिनः केभ्यः विमुखाः न यान्ति ?
 i) क + ख द्वयोः (ii) लता
 iii) महीरूहाः (iv) वृक्षाः
17. सिंहस्य नाम किम् ?
 i) क्षरनगरः (ii) दधिपुच्छः
 iii) खरनखरः (iv) दुरन्तः
18. गुहायाः स्वामी कः आसीत् ?
 i) शृगालः (ii) सिंहः
 iii) शूकरः (iv) कुक्करः
19. शृगालः कुत्र पलायितः ?
 i) गुहायाम् (ii) दूरे
 iii) पञ्जरे (iv) पशुशालायाम्
20. गुहा केन प्रतिध्वनिता ?
 (i) शृगालगर्जनेन (ii) रोदनेन
 (iii) सिंहगर्जनेन (iv) वादनेन

Subjective question : 30

21. अधोलिखित-तद्भव-शब्दानां कृते पाठात् चित्वा संस्कृतपदानि लिखत-यथा-कंजूस= कृपणः
 (i) कड़वा = (ii) पूँछ =
 (iii) लोभी = (iv) मधुमक्खी =
 (v) तिनका =

22. श्लोकांशेषु रिक्तस्थानानि पूरयत-
- (क) समुद्रमासाद्य -----।
- (ख) ----- वचः मधुरसूक्तरसं सृजन्ति।
- (ग) तद्भ्रभागधेयं ----- पशूनाम्।
- (घ) विद्याफलं ----- कृपणस्य सौख्यम्।
- (ङ) पौरुषं विहाय यः अवलम्बते।
- (च) चिन्तनीया हि विपदाम्प्रतिक्रियाः।
23. प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत-
- (क) व्यसनिनः किं नश्यति?
- (ख) कस्य यशः नश्यति?
- (ग) मधुमक्षिका किं जनयति?
- (घ) मधुरसूक्तरसं के सृजन्ति?
- (ङ) अर्थिनः केभ्यः विमुखा न यान्ति?
24. उदाहरणानुसारं पदानि पृथक् कुरुत-
- यथा-समुद्रमासाद्य-समुद्रम्+आसाद्य
- i) माधुर्यमेव-.....+..... ii) अल्पमेव-.....+.....
- ii) सर्वमेव-.....+.....
25. अधोलिखितेषु वाक्येषु कर्तृपदं क्रियापदं च चित्वा लिखत-
- वाक्यानि कर्ताक्रिया
- यथा--सन्तः मधुरसूक्तरसं सृजन्ति। सन्तः सृजन्ति
- (क) निर्गुणं प्राप्य भवन्ति दोषाः।
- (ख) गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति।
- (ग) मधुमक्षिका माधुर्यं जनयेत्।
- (घ) पिशुनस्य मैत्री यशः नाशयति।
26. रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-
- (क) गुणाः गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति।
- (ख) नद्यः सुस्वादुतोयाः भवन्ति।
- (ग) लुब्धस्य यशः नश्यति।
- (घ) मधुमक्षिका माधुर्यमेव जनयति।
- (ङ) तस्य मूध्रि तिष्ठन्ति वायसाः।
27. घटनाक्रमानुसारं वाक्यानि लिखत-
- (क) गुहायाः स्वामीदधिपुच्छः नामशृगालः समागच्छत्।
- (ख) सिंहः एकां महतीं गुहाम् अपश्यत्।
- (ग) परिभ्रमन् सिंहः क्षुधार्तो जातः।
- (घ) दूरस्थः शृगालः रवंकर्तुमारब्धः।

- (ड) सिंहः शृगालस्य आह्वानमकरोत्।
28. एकपदेन उत्तरं लिखत-
- (क) सिंहस्य नाम किम्?
- (ख) गुहायाः स्वामी कः आसीत्?
- (ग) सिंहः कस्मिन् समये गुहायाः समीपे आगतः?
- (घ) हस्तपादादिकाः क्रियाः केषां न प्रवर्तन्ते?
- (ड) गुहा केन प्रतिध्वनिता?
29. पूर्णवाक्येन उत्तरत-
- (क) खरनखरः कुत्र प्रतिवसति स्म?
- (ख) महतीं गुहां दृष्ट्वा सिंहः किम् अचिन्तयत्?
- (ग) शृगालः किम् अचिन्तयत्?
- (घ) शृगालः कुत्र पलायितः?
- (ड) गुहासमीपमागत्य शृगालः किं पश्यति?
- (च) कः शोभते?
30. रेखांकितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-
- (क) क्षुधार्तः सिंहः कुत्रापि आहारं न प्राप्तवान्?
- (ख) दधिपुच्छः नाम शृगालः गुहायाः स्वामी आसीत्?
- (ग) एषा गुहा स्वामिनः सदा आह्वानं करोति?
- (घ) भयसन्त्रस्तमनसां हस्तपादादिकाः क्रियाः न प्रवर्तन्ते?
- (ड) आह्वानेन शृगालः बिले प्रविश्य सिंहस्य भोज्यं भविष्यति?
31. मञ्जूषातः अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-
- मञ्जूषाः-[कश्चन, दूरे, नीचैः, यदा, तदा, यदि, तर्हि, परम्, च, सहसा]
- एकस्मिन् वने व्याधः जालं विस्तीर्य स्थितः। क्रमशः आकाशात् सपरिवारः कपोतराजः आगच्छत्। कपोताः तण्डुलान् अपश्यन् तेषां लोभो जातः। परं राजा सहमतः नासीत्। तस्य युक्तिः आसीत् वने कोऽपि मनुष्यः नास्ति। कुतः तण्डुलानाम् सम्भवः। राज्ञः उपदेशम् अस्वीकृत्य कपोताः तण्डुलान् खादितुं प्रवृत्ताः जाले निपतिताः। अतः उक्तम् '..... विदधीत न क्रियाम्'।
32. यथानिर्देशमुत्तरत-
- (क) 'एकां महतीं गुहां दृष्ट्वा सः अचिन्तयत्' अस्मिन् वाक्ये कति विशेषणपदानि, संख्यया सह पदानि अपि लिखत?
- (ख) तदहम् अस्य आह्वानं करोमि- अत्र 'अहम्' इति पदं कस्मै प्रयुक्तम्?
- (ग) 'यदि त्वं मां न आह्वयसि' अस्मिन् वाक्ये कर्तृपदं किम्?
- (घ) 'सिंहपदपद्धतिः गुहायां प्रविष्टा दृश्यते' अस्मिन् वाक्ये क्रियापदं किम्?
- (ड) 'वनेऽत्र संस्थस्य समागता जरा' अस्मिन् वाक्ये अव्ययपदं किम्?

33. उदाहरणानुसारम् कोष्ठकप्रदत्तेषु पदेषु चतुर्थी प्रयुज्य रिक्तस्थानपूर्तिं कुरुत—
यथा – भिक्षुकाय धनं ददातु। (भिक्षुक)
(क) पुस्तकं देहि। (छात्र)
(ख) अहम् वस्त्राणि ददामि। (निर्धन)
(ग) पठनं रोचते। (लता)
(घ) रमेशः अलम्। (सुरेश)
(ङ) नमः। (अध्यापक)
34. उदाहरणमनुसृत्य विशेषण विशेष्यमेलनं कुरुत-
यथा –

<u>विशेषण</u>	<u>विशेष्य</u>
संपूर्णे	भारते

(क) मौखिकम् (1) ज्ञानम्
(ख) मनोगताः (2) उपकारः
(ग) टंकिता (3) काले
(घ) महान् (4) विनिमयः
(ङ) मुद्राविहीनः (5) कार्याणि
35. अधोलिखितपदयोः सन्धिं कृत्वा लिखत-
(क) पदस्य + अस्य =..... (ख) तालपत्र+उपरि=.....
(ग) च + अतिष्ठत =..... (घ) कर्गद + उद्योगे =.....
(ङ) क्रय + अर्थम्=.....
36. भिन्नप्रकृतिकं पदं चिनुत -
(क) गच्छति, पठति, अहसत्, क्रीडति।=.....
(ख) छात्रः, सेवकः, लेखिका, क्रीडकः। =.....
(ग) पत्रम्, आम्रः, मित्रम्, फलम् =.....
(घ) व्याघ्रः, भल्लुकः, गजः, कपोतः।=.....
(ङ) पृथिवी, वसुन्धरा, यानम्, वसुधा।=.....
37. तद्भवपदानां कृते संस्कृतपदानि --
तद्भवपदानि संस्कृत पदानि
(क) सात (i) क्षेत्रम्
(ख) बहिन (ii) अद्य
(ग) बॉस (iii) वंशः
(घ) आज (iv) भगिनी
(ङ) खेत (v) सप्त
38. कोष्ठकात् उचितं पदं गृहीत्वा रेखांकितं पदं शुद्धं कुरुत -
(क) वृक्षेण परितः बालाः क्रीडन्ति।.....(वृक्षस्य/ वृक्षम्)
(ख) रामं सह सीता अपि अगच्छत्।(रामेण/ रामस्य)
(ग) अहं मोदकं रोचते।.....(माम् /मह्यम्)

- (घ) मम भवने.....अत्र अस्ति। (भवनः / भवनम्)
 (ङ) श्रीकृष्णम् नमः।.....(श्रीकृष्णाय / श्रीकृष्णे)
39. कोष्ठकात् उचितं पदं चित्वा रिक्तस्थाने लिखत -
 (क) तेन पुस्तकानि। (पठति / पठयन्ते)
 (ख) पुस्तके पठयेते। (ते / ताभ्याम्)
 (ग) तैः पुस्तकम्.....। (पठन्ति / पठ्यते)
 (घ) बालेन..... पठ्यते (ग्रन्थम् / ग्रन्थः)
40. कोष्ठकात् उचितं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थाने लिखत-
 (क)पुस्तके स्तः। (द्वौ / द्वे)
 (ख) वृक्षाः सन्ति (चत्वारः / चत्वारि)
 (ग)विमानानि सन्ति। (त्रयः / त्रीणि)
 (घ)शाखा अस्ति। (एकः / एका)
 (ङ) पत्राणि सन्ति। (पञ्च / पञ्चाः)
41. संस्कृते समयः लिखत -
 (क) 5:00=.....
 (ख) 6:30=.....
 (ग) 2:15=.....
 (घ) 9:45=.....
 (ङ) 3:30=.....
42. पदानां कृते विपरीतार्थकपदानि मेलयत -

(क)	(ख)
(क) उदयः	(i) अनादरः
(ख) अचलः	(ii) गतिशीलः
(ग) अन्धकारः	(iii) चलः
(घ) स्थिरः	(iv) प्रकाशः
(ङ) समादरः	(v) अस्तः
43. कोष्ठकात् समानार्थकपदानि चित्वा रिक्तस्थाने लिखत -
 (क) पृथिव्याम् =।(क्षितौ / पर्वतेषु)
 (ख) सुशोभते =.....। (पिबति / भाति)
 (ग) बुद्धिमतां =.....।(उत्सवानां / विपश्चिज्जनानाम्)
 (घ) मयूराणाम् =.....।(पिकानाम् / शिखीनाम्)
 (ङ) अनेकेषाम् =.....।(जनानाम् / बहूनाम्)
44. संवादं मंजूषा सहायतया पूरयत -
 मयूरः -हे पिक! तव स्वरं तु अतीव (i).....अस्ति।
 पिकः – जानामि, परं मम समीपे तु (ii).....पक्षाः न सन्ति।
 पश्य उलूकम्। अस्य दर्शनम् एव.....भवति ।

उलूकः -श्रिणुत (iv)..... मंगलं स्वरम्।
अहं मन्ये (v)..... मम गृहे कः अपि आगमिष्यति।
मंजूषा – [शुभम्, अद्य, मधुरम्, विविधवर्णाः, काकस्य]

45. योगं वा विभागं कुरुत -

- (क) पठितः =.....+.....
- (ख) चल्+क्त =.....
- (ग) खादितवान् =.....+.....
- (घ) गम् + क्त्वा =.....

46. मंजूषातः समुचितानिपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत-

मंजूषा –[रचयन्ति, गृहित्वा, सहसा, जिज्ञासा, सह]

- (क) छात्राःपुस्तकानि.....विद्यालयंगच्छन्ति।
- (ख) मालाकाराःपुष्पैःमालाः.....।
- (ग) मममनसिएका.....वर्तते।
- (घ) रमेशःमित्रैः..... विद्यालयंगच्छति।
- (ङ).....बालिका तत्र अहसत्।

47. गद्यांशंपठित्वाप्रश्नान्उत्तरत -

गद्यांशः— एकदा एकः काकः पिपासितःअभवत्। सः जलपानाय इतस्ततः अभ्रमत्। सःउद्याने एकंतमपश्यत्।
घटे स्वल्पंजलम् आसीत्। सः एकम् उपायम् अचिन्तयत्। सः पाषाणखण्डानि अक्षिपत् घटस्य जलंउपरि
आगच्छत्। सः जलं पीत्वा प्रसन्नः अभवत्
एकपदेनउत्तरत-

- (i) कः पिपासितः आसीत् ?
- (ii) सः कुत्र घटमपश्यत् ?

48. पूर्णवाक्येन उत्तरत -

- (i) काकः किम् उपायम् अचिन्तयत्
- (ii) काकः किमर्थं पसन्नः अभवत् ?

49. भाषिक कार्यम्

- (क) 'काकः' पदे वचनम् अस्ति
- (ख) 'अभवत्' पदे पुरुषः अस्ति -

50. गद्यांशस्य उचित शीर्षकं लिखत।